

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szombaton 5. Január. 1788.

Hadi - Környülállások.

Ugy az irgalmatlan *Márs* Isten' oltárai véres áldozatokra vagynak el-készülve; hogy a' *Muszka* és *Török* Udvarok között már gyakor tsaták estenek; hogy az *Austriai* Udvar *Orosz* Udvar ezen környülállások között minden kétség-nélkül segíteni fogja, és már a' segítő fergek készsz fegyverben álván a' dób és tróbita szóra figyelmeznék; hogy az egész *Török* Birodalombéli hadi-erő (kivált a' múlt hónapnak 4 dikétől fogva, miolta edgy nagy szivü Magyar Vezért A* Belgrád kapuján bé-tekintetnek lenni mondanak) mind

a' szárazon, mind a' vizen mozgásba légyen; hogy az Austria Udvarnak-is minden hadi-készületei a' háborút teli torokkal kiáltsák, bizonyos; de valamint a' meghatározott háborunak ki-hirdetéséről, ugy a' miénk és a' Törökök között esett, fok Ujság-levelekben ezer színü köntösbe ölteztetett tsatázzáfokról mind eddig semmi bizonyost nem irhatunk. A' múlt héten Bétsből 100 ágyuk, edgynéhány halom ahoz-való golyobisók megint a' Magyar-orfzági Táborhoz indulának, Generál Czéhentner, mint Főszállás Mester, minden alatta lévő Tisztjeivel minden percentésben készsz az indulásra. A' Fő-igazgató Vezér G. Lástzi Ur palotája előtt a' minden órán indulandó meg-rakott szekerek készzen álván, tsak ló és kotsis hélyyával vagynak. A' Fő Tábori-szállásra rendelt F. Udvari Káplányok közzül mindenik a' maga Tábori készületére (a' mint irják) 150 arannyot kapván, egészszzen készzen vagynak; sőt maga a' F. Monárkha-is (kinek gazdaságra vigyázójának N. M. K. Testörző Kapitány Soki Ur mondatik lenni) a' maga késérőjivel oly késznek lenni tartatik, hogy minden órán indulhatna; de minthogy hónap a' mi Koronánk örökös Hertzegének Lakadalmi pompája, még 8 — 9 napokig várakozzunk, az-után mind a' had' ki-hirdetéséről, mind az ő Felsege indulásáról bővebben és bizonyosobban fogunk tudofittatni. Tseh-orfzágból, Sléfiából és Morvából takaradik a' hadi-népnek bizonyos része a' Török szélek-felé Bukovinába és Magyar-orfzágra. A' Székely Gyalog Sergeknek-is bizonyos része mozduló félben vagyon. — A' Belgrád szomszédságából jövő Levelek-szerént, Belgráában tsak oltalmazó Sereg a' múlt hónapnak 6-dikától fogva 17-ezer főből álló vagyon, kik Viddinből és Nifsából mondatnak nagy hirtelenség-

séggel bé-szállottaknak lenni; a' honnan olly drágaság vagyon Belgrádban, hogy egy Pofonyi-mérő buzának 16 forint az árja. Ez okozza azt, hogy a' meg-éhezett vad-indulatú nép fokosága ottan ottan edgymásközött-is pártütést és zenebonát gerjesztvén, a' Basának ezeknek rendben szedések ki-mondhatatlan gondot okoznak. — Nagyon szomorú azon tudósítás, melyről a' Budai és majd minden más Levelek emlékeznek, hogy Belgrádban-is, mint *Jassiban* fok Keresztény Familiáknak kelletik a' Törökök' fene indulattjoknak életekkel áldozni. — A' Belgrádi *Ali Basa*, ki edgy fokot látott előre néző Öregnek mondatik lenni, a' maga Palatájának második *Contignátziojába* költözött, és minden grádittsait bé-vakaltatván, tsak edgy, minden szempillantatba edgymástól el-szedhető fa gráditson jár-fel, kivölről, a' maga szobájába. Alól edgy *Jantsár* áll vigyázaton. Ha valaki fel-menne-is ezen a' gráditson, igen fok szobákon kellene addig keresztül menni, mig a' Basának nappali vagy éjjeli mulató helyére mehetne illy nagy gondofsággal vigyáz a' maga ösz hajú fejére-látván a' környülállásokat. Belől a' maga mulató szobája küszöbét edgy nagy szelid oraszlány örzi, mely mint valamely hívséges kutya a' maga Urának tsak edgy intésére is készsz az ellent-állásra. Nem régiben 600 főből álló vállagotott Serget állított-fell a' maga költségén, kikkel a' maga örizetére és szolgálatajára-él. — Edgy Belgrádi Keresztény Kereskedőnek Levele-szerént, a' Török Táborban 80 ezer Keresztények találtatnak; ezeken kívül 100 Frantzia, 70 Német és 25 Lengyel Tisztek, kik jó 'soldért a' *Mahumed* lófark Zászlóját követik; de ezeknek tsak ugyan veszedelmes sorfok inkább szánakozásra mint irigységre méltó; mert a' mint a'

Kerson felől jövő Levelek erősítik, a' harmadik tsatázó probát-is ki-állott *Kimburni* ütközötnek elvesztése, melynek edgy *Frantzia Tiszt* vala, mint *Vezér* és ösztönező, indító oka, a' *Keresztények* ellen olly közönséges gyűlölséget indított a' *Törökök* ben, hogy már leg-keményebb esküvések mellett készek légyenek a' magók tulajdon *Frantzia Tisztye* ket-is öfzve-vagdalni, ha az, valami ollyon hadi tudományt vagy *Mesterséget* kíván mutatni nékiek, mely az ő szokásokkal ellenkezik. — A' múlt hónapnak 12-dikén edgy *Belgrádhhoz* orajáronyi *Földre* lévő *Ostrosnitza* nevű *Török* faluban, meg-kötözvén a' *Rátzok* minden ott lakó *Törököket*, magók *Feleségeikkel* és minden fel-kehető jószágaikkal edgyütt a' *F. Császár* *Földjére* által-fzaladának. — *Jassiból* tudósítottunk, hogy a' *Szaporogi* prédával élő rongyos *Kozákok* között, kik fok ezeren, a' *Tatárokkal* edgyütt *Lengyel-országra* utni rendeltettének, edgy néhány százon *Konstántzinápolyba* mentenek, a' *Császár* mellett lejendő *hivségeknek* le-tételére, és a' *Török Császártól* fegyverrel, egyenlő öltezettel, e' mellett a' 3 elsőbkek közöttük lofarkal ajándékozattanak-meg. — Ugy beszélik a' közönséges hírek, hogy *Gallitziában* 16-ezer szánoknak készítésére adatott volna parantsolat. — A' *Krimiai* meg-ölt *Tatárkhámnak* fia, kit a' *Török Udvar* az *Attya* helyet már előre *Khámnak* nevezett *Krimiába*, már a' maga 40-ezerből álló *Sergével* utban vagy on *Bessarábia* felé, és már némely előre jöve *Sergei Rausztunt* meg-fzállani mondotnak. Ennek *Sergének* nagyobb része mind gyülevész tolvajokból-áll, kik igen nemes és vitéz tselekedeteket nem ígérhetnek magokról. — A' *Muszka* és a' *Török* között eshe-

Ö békeféség munkáloolásában edgy nagy Fő Minister Hertzeg K * * azt irják bizonyos Levelek, hogy a' Török nagy Vezérhez irt vólna, hogy a' Muszka Követet *Bulgakov* Urat a' 7 toronyból botsáttatnáki; mivel igy a' Frantzia Udvarnak-is a' békeféség' közben-járására mindjárt nagyobb indulatja lehetne; de ezt a' Török Udvar nem kívánna tselekedni mind addig mig Krimiát a' Muszka visszsa-nem adná. Muszka-ország még *Otzakovat*-is kívánni mondatik a' Töröktől. — A' mi F. Udvarunk' *Inter-nuntziussáról* *Herbert Urról* semmi bizonyost nem irhatunk. A' közönséges Levelek azt irják, hogy még Nov. utollyán edgy tsumó bé-petsételt Levelet a' Frantzia Ministernek által adván, utnak erett, és jöne visszsa-felé; de ez-is bizonytalan.

Elegyes - Hirek.

Tettzett Ö Felségének azon 20-dik Febr. költ Felséges Rendelését, melly-szerént a' Protestánfok a' Katholikufok innepeiknek meg-tartása aloll fel-szábadittatnak, annak roszszul való magyarázából szármozott és Ö Felségéhez botsáttatott némely kérdések miatt, a' következő modónn meg-határozni: hogy ezen fel-szabadulás tellyefséggel nem terjed-ki a' Protestánfoknak Katholikus tselédgyeikre, kik a' közönséges türedelemnek természet-szerént, semmi magok vallásokkal ellenkező munkára nem készeritethetnek. Buda 20-dik Nov. 1787.

Prédikátor-marasztás. Szokásban vólt eleitől fogva Hazánkban a' Helv. vallást tartók között, hogy minden Gyülekezetek tanátsot tartván, Karátsón másodnapján bizonyos ki-rendelt személlyeket küldettenek a' magok Prédikátorjóknak marasztására, vagy annak jelentésére, hogy nékik tovább nem tesszik,

szik; más Ekklesiát keressen magának. Ezen szokás Magyar-országban máig-is fenn van, Erdélyben pedig második esztendeje már, hogy az efféle Prédikátorok változtatását a' Papok és nem a' Paraszta 'Sinodusza határozza meg. Ezen szokásból gyakran a' következik, hogy a' Prédikátor fiatskája a' Paraszta Edgyházi fiával játékból öszve-veszvéen, már a' jövő esztendőre nem marasztják a' Prédikátort, sőt csak ezen okból-is: *már eleget lakott nálunk, próbálja másut-is*, a' leg-jóbb Prédikátorjokat el-küldik. A' múlt Esztendőben meg-érkezik edgy R. Katholikus Földes Ur a' maga falujába, 's a' Prédikátort nagyon szerezvén hozzája mégyen; és látván, hogy nagyon szomorú, okát kérdi szomorúságának; melyre a' Prédikátor, mint igen elmés ember így felel: „mi haszna mondom Nagyságodnak okát szomorúságomnak; mert 3 dológ vagyon ollyon, melyben a' Ref. Parasztnak se Királya se Földes Ura nem parantsol. Bámúlva kérdi az Ur mi vólna azon 3 dológ? Felel; 1. a' Paraszta ha akarja edgy tsomoban viseli a' haját, ha akarja kettőben, 2. ha akarja telekes botskort köt, ha akarja nem; 3, ha akarja marasztatya a' Papját, ha akarja nem. Meg-értvén a' Földes Ur szomorúságának okát, így vigasztalá: igaz, hogy a' 2 elsőből nekik nem parantsolak; de a' 3-dikban meg-mutatom, hogy Parantsolak. Siettséggel haza menvén, hivatja a' Paraszta tanátsot 's kérdi, ha az ő vallások' szokása-szerént marasztottáké a' Prédikátort. — Nem Nagyságos Uram! Talám rossz ember, vagy nem jár-el hivataljában. Igen-is jó ember biz ez Nagyságos Kegyelmes Ur; de azért nem marasztottuk, bogy elég régen lakik mar nálunk, had próbálja másútt-is ő-kegyelme. No!! — holtig fog nállatok lakni, és ha

öreg-

öregségre jut, imé fundust mutatok, melyre házat tsináljatok, hogy ott lakhassék — most látom hogy nints ezetek. Ezen történet mind a' Türedelemnek mind azon meg-öszült régi szokás hibájának szép példája.

Dec. 5-dikétől fogva félben vagyon szakadva minden adás és vásárlás a' mi részünkről és a' Törökök részéről: és ezen időtől fogva Belgrádnak kapuji éjjel nappal bé-záratva ülnek, sem ki sem bé nem botsáttatik senki. — A' Skutari Basa annyira vitte a' dolgot, hogy már magok a' Törökök-is kezdik erőszitteni, hogy Albániát a' Török Tsászár kezéből ki-fogja venni. — Edgy még Nov. 25-dikén költ Molduvai tudósítás-szerént bizonyosnak mondatik lenni, hogy a' Molduvában szágódozó Törököknek 's nagyobbára Tatároknak parantsolattyyok lett vólna, hogy már DéceMBERben Lengyel-országgra minden felöll, az hól tsak lehetne, réá üfsenek. — A' F. Tsászárnak és Muszka Tsászárnénak Génúai Közönséges Tárfasághoz való főbb kivánságok ez, hogy az engedné-meg a' Közép-tengeren lévő Muszka Hajos-Seregnak, a' maga rév-paryaiban 's különösön a' *Spetziái* tenger-öbölben telelni; melly dolog sem a' Frantziának sem a' Spanyólnak nintsen kedvére, sőt mondatik, hogy a' Spannól Udvar a' Köz. Tárfaságnak jelentette légyen, hogy ha a' Muszka Hajos-serget bé-fogadándja a' maga kikötő helyeiben, mondjon-le minden Spanyol-orzággal való kereskedéséről. Azonban a' Köz. Tárfaságnak kézfületei a' ki-kötő-helyekben igen nagyok: erről felöl-is nevezetes történeteket várhatunk. — A' Londoni Levelekben ezzel ellenkező olvastatik, mellyek szerént ott kevés napok alatt edgymás után 3 Kabinét-béli Gyülések tartattaknak lenni mondottak,

nak, mely dológra a' Muszka Tsászárnénak a' Frantziával kötött ujj edgyezése szolgálta alkalmatosságot. Ezen Levelekben erősítetik, hogy a' Londoni Udvar-ellene mondott a' Tsászárné és a' Frantzia Király ujj edgyezéseknek. — Az Edgyesült 7 Tartományból álló Hollándiai Közönséges Tárfaságban, hól a' Prussus Tábór tsak a' minap Prédikálja vala a' békefséget, megint Pátriotismus és némű némű kis zenebonák kezdenek a' békefséges le-tsendefedésnek hamvából fel-elevenedni, és nem régiben-is ablakokat vertenek-bé Amsterdamban. A' Pruszszufoktól el-fogottatott zenebona fejei már el-botsáttattak. Angliában nem szünnek a' hadi-készületek, noha tsendes békefség uralkodik, és femmi háboruk környülállásai nintsenek. Spanyol-orzágnak ki-mondhata lakok mind a' vizen mind a' szárazon ujjonon állított hadi erei. — Erdélyben 5 f. edgy köből buza; kezd a' szükség mindenüt a' kenyeres kosorokban kottázni. — A' Magyar-orzági Tábort fel-járt utozok által a' Német Levelekbe iktattatott Tudositások, mellyekben a' Magyar-fergeknek hadi-szépségek és fegyverben való gyakorlatságok vagyon le-irva, minden Nemzetek előtt le-irhatatlan betsületére szolgál Nemzetünknek. Azt irják, hogy ezen Tábór, mely mint edgy 16-ezer fegyveres főből-áll, ki-mondhatatlan hadi-készülettel vagyon; és hogy a' Bárkó Huszár Sergéből katonák szöktenek volna a' Törökökhöz (a' mint nemely Levelek irták) nem igaz; a' mint mi erről leg-bizonyosabb tudositást vettünk.